

Tekenen in de Tijd 161

21-27 augustus 2022

Van 16 juli tot 8 augustus hielden de broeders dominicanen kapittel, van 12 tot 17 augustus was een assemblee van Europese lekendominicanen. Beide bijeenkomsten gingen over verkondiging in de hedendaagse wereld. Erik Borgman haalt enkele inspirerende reflecties naar voren.

De schrijver Ilja Leonard Pfeijffer publiceerde op 5 augustus in *NRC – Handelsblad* een sonnet over de staat van Nederland. Het is geen grote poëzie, maar zelden zag ik mijn eigen gevoelens zo adequaat in zo'n kort bestek uitgedrukt. Pfeiffer schreef:

Een diep verdeeld en vastgelopen land,
waarin een burgeroorlog broeit in hooi
en autobanden, elk beleid geklooi
oplevert, gif schuimt aan de waterkant,
ontheemden slapen in het kille gras,
de toeslagschande niet is terugbetaald,
de schade van het gas niet wordt verhaald,
dat is wat rest van wat een gidsland was.

Pfeiffers gedicht heet 'Het langstzittende sonnet, waarin Rutte de langst regerende premier is'. De suggestie is dat de deplorabele situatie voor een belangrijk deel zou liggen aan het feit dat hij al meer dan vierduizend dagen onze regeringsleider is. Dat is natuurlijk flauw: het is aan ons gezamenlijke kiesgedrag te wijten dat het zover kwam.

Dat 'Nederland een pool van egoïsme [is geworden], | waar geen verschiet kan worden afgedwongen | op deelbelangen en op haalbaarheid', is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid. Vooral het doorbreken van deze situatie is dat. Hoe geven wij elkaar actief ruimte om onze diepste bekommernissen productief te maken in plaats van dat we het gevoel hebben dat angst en woede – het verschil tussen beide is vaak onduidelijk – vooral destructief uitwerken?

We zouden kunnen beginnen met toegeven dat we allemaal in hetzelfde schuitje zitten. In zijn preek op de laatste dag van het algemeen kapittel van de broeders dominicanen, dat plaatsvond van 16 juli tot 8 augustus in Tultenango, Mexico, signaleerde de Engelse broeder Michael Hall een duidelijke overeenkomst tussen de huidige situatie in vrijwel alle plaatsen waar de dominicanenorde werkt en hetgeen via de Bijbelse geschriften naar ons toekomt.

Broeder Michael constateerde ten eerste dat in het Oude Testament de Israëlieten op Gods beloften vertrouwden niet in een volmaakte wereld, maar in een wereld waarin zij werden vervolgd en gewelddadige tegenstand ondervonden. Hij constateerde ten tweede dat de Bijbelse geschriften hun boodschap formuleerden in een wereld waarin religieuze en filosofische ideeën in snel tempo ingrijpend veranderden en de Bijbelse visie omstreden was. Hij constateerde ten derde dat Jezus zijn leerlingen aanspoorde te vertrouwen, niet te vrezen, klaar te staan en alert te zijn in een wereld die zich vaak vijandig gedraagt, ook al verlangen velen naar een troostend en bemoedigend woord.

Als wij daarom ontdekken dat wij leven in een wereld vol twijfel, angst en woede die zich niet opent, maar afsluit voor wat haar onbekend is en vijandig lijkt te staan

tegenover toewijding en het serieus zoeken naar waarheid, dan kunnen we ons gesteund weten door vele generaties voorgangers en tallozen elders op de wereld. Als zij in hun omstandigheden niet ophielden en ophouden zich in te zetten voor wat in Gods ogen goed en betekenisvol is, waarom zouden wij het in onze omstandigheden dan wel doen?

Van 12 tot 17 augustus vond een assemblee plaats van de Europese Raad van Dominicaanse Lekengemeenschappen (ECLDF; *European Council of Lay Dominican Fraternities*) in Vilnius, Litouwen. Meer dan vijftig deelnemers uit heel Europa kwamen bijeen. Thema was *Europe, Land of Missions*. De boodschap is dat Europa de plaats is van de dominicaanse zending, maar dat deze zending op verschillende plaatsen een verschillende vorm zal aannemen. De bijeenkomst was gericht op het verhelderen van de situatie in Europa, op het verkrijgen van inzicht in de overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende landen en culturen en op de uiteenlopende manieren waarop lekendominicanen daar aanwezig zijn. Het was de bedoeling om van elkaar te leren en elkaar te inspireren en blijkens de verslagen is dat goed gelukt. Verschillen in theologische visie en kerkpolitieke opvattingen waren er natuurlijk wel, maar blokkeerden het zusterlijke en broederlijke overleg niet en leidden ook niet tot zelfcensuur. De Nederlandse deelnemers vertelden zonder terughoudendheid over de activiteiten van de dominicanenkerk in Zwolle in het kader van Gay Pride. Een voorbeeld van wat paus Franciscus met synodaliteit bedoelt.

Lekendominicanen uit Oekraïne konden vanwege de oorlog niet in Vilnius aanwezig zijn, maar er was tijdens de bijeenkomst videocontact met hen. De Oekraïners getuigden dat zij een heel moeilijke tijd doormaken, maar dat zij meer dan ooit de nabijheid van God ervaren. Het officiële verslag van de assemblee spreekt over een bijzonder grote vreugde over het contact en stelt dat de moed en de vastberadenheid van de Oekraïners de deelnemers moed gaven en enthousiasmeerden. Opnieuw: als zij in hun omstandigheden niet ophouden zich in te zetten voor wat in Gods ogen goed en betekenisvol is, waarom zouden wij het in onze omstandigheden dan wel doen?

Vanuit het hoofdbestuur van de broeders dominicanen benadrukte Alain Arnould de belangrijke plaats van leken binnen de Orde.

Juist in landen waar de broeders niet of maar zwak vertegenwoordigd zijn, is de aanwezigheid van dominicaanse leken heel belangrijk. De broeders hebben de uitdaging van de leken nodig, om te leren van de leken, om klerikalisme te boven te komen. Jullie leken zijn niet de medewerkers van ons broeders, maar wij broeders moeten ons ook laten leiden door jullie, de leken.

In de Engelstalige folder over de Dominicaanse Lekengemeenschap Nederland die in Vilnius onder de deelnemers van de assemblee verspreid werd en die hier te vinden is <https://dominicanen.nl/wp-content/uploads/2022/08/202206_Flyer-Vilnius_versie3.pdf>, wordt het Huis van Dominicus nadrukkelijk genoemd als activiteit van lekendominicanen.

Wij willen inderdaad niets liever dan samen met de zusters en de broeders van elkaar en in gesprek met ieder die dat wil, leren wat in onze situatie en context een betekenisvolle dominicaanse, katholieke en christelijke aanwezigheid is. We hopen in dat leerproces het komende seizoen weer enkele nieuwe stappen te zetten.

Erik Borgman, lekenDominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus

Het verslag van het generaal kapittel van de broeders in Tultenango is nog niet beschikbaar. Het officiële, Engelstalige verslag van de assemblee van de ECLDF in Vilnius is hier te vinden: <https://www.ecldf.org/654/europe-land-of-missions/>. Een Nederlandstalig verslag staat op <https://dominicanen.nl/2022/08/partners-in-de-prediking/>.